

ERHVERVSJURA

KOPISÆLGERE HAR LET SPIL

INTERNETSALG: Fælden klapper, hvis man mod forventning har købt en kopivare på internettet. Banken behøver ikke at tilbageføre beløbet. Der er behov for klare regler på området.

LARS BO LANGSTED
professor,
Juridisk Institut,
Aalborg Universitet

erhverv@jp.dk

Internettet er en fantastisk handelsplads. Få museklik væk findes – bogstaveligt talt – alle verdens varer direkte inde i ens egen stue. I ro og mag kan man kigge på billeder og beskrivelser, man kan sammenligne salgspriser, egenskaber ved de forskellige produkter, transportpriser fra de forskellige internetforretninger og alt muligt andet.

Man beslutter sig måske for at købe en vare, lægger den i "indkøbskurven" og går videre til betaling ved "udgangskassen".

I langt, langt de fleste tilfælde dukker den bestilte og på det tidspunkt også betalte vare op i ens postkasse eller bliver bragt af en venlig mand fra et transportfirma. Og varen er lige, som man havde regnet med. Fortryder man af en eller anden grund, når man står med varen i hånden, vil der endda ofte være en lovbestemt eller en aftalt fortrydelsesret.

Lad os imidlertid forestille os Jensen. Han har været inde at bestille en vare på en hjemmeside, der så uhyre professionel ud, indeholdt oplysning om fortrydelsesret, og hvor prisen nok var lavere end i en fysisk dansk forretning, men ikke på nogen måde påfaldende lav.

Jensen tænkte: »Godt køb, god vare, fin forretning« og bestilte og godkendte betalingen.

En lille uge senere dukkede varen op. Det vil sige, det gjorde den faktisk alligevel ikke. Jensen havde nemlig bestilt et par mærkevarer, men det, der dukkede op, var intet mindre end en billig kopi.

Han havde ganske vist haft en fornemmelse af, at det kunne være en kopi, der var tale om, allerede da han modtog pakken. Til Jensens store og ubehagelige overraskelse var afsenderadressen nemlig et sted i Kina, og afsenderen havde han aldrig hørt om, til trods for at den hjemmeside, Jensen havde bestilt varen på, var på engelsk, og den eneste tvivl, han havde på det tidspunkt, var om den var hjemmehørende i USA eller i England.

Så snart Jensen lukkede pakken op, forsvandt den sidste rest af tvivl. En stærk stank af billig lim slog ham i møde, da han åbnede den noget billigt udseende æske. Skoene havde plastic i stedet for læder, og syningerne lignede noget, der var lavet af

en blind med boksehandsker på hænderne. Æv, tænkte Jensen, jeg er blevet fuppet!

Jensen var imidlertid en handlingens mand og henvendte sig straks til sit kreditkortselskab og sagde, at han ville have standset betalingen, idet han var blevet snydt.

Selskabet sagde, at han skulle begynde med at reklamere over for forretningen og skrive, at han ville have sine penge igen. Det gjorde Jensen, og helt som forventet modtog han intet svar. Selskabet sagde, at han så i stedet skulle returnere skoene til sælgeren og kræve sine penge tilbage.

Det havde Jensen det imidlertid skidt med. For det første viste det sig ved et meget tæt gensyn med den hjemmeside, hvor han havde bestilt skoene, at der slet ikke var anført nogen adresse, som man kunne returnere varen til – og det kontaktfelt, som man skulle udfylde for at få tilsendt en returneringsadresse, havde åbenbart ingen modtager i den anden ende.

Jensen fik aldrig nogen returadresse opgivet, som han kunne returnere skoene til. For det andet – og det var nok det værste – havde Jensen det rigtigt skidt med at returnere nogle ulovlige kopivarer til den sælger, som lige havde snydt ham – så sælgeren kunne snyde endnu en godtroende køber med de selvsamme sko. Kortselskabet insisterede imidlertid i første omgang og henviste til nogle internationale aftaler kortudstedere og banker imellem og sagde, at sådan var det altså. Nu var Jensen imidlertid mere stædig end de fleste – grænsende til det kværlulante, som hans kone ofte sagde – så han fastholdt, at det ikke kunne være rigtigt.

Så henviste selskabet ham til at få udstedt erklæringer fra to forhandlere af den pågældende mærkevare om, at skoene var kopier og ikke originalsko. Da Jensen havde fået klaret også det, skulle han endelig sende skoene ind til kortselskabet, som så ville behandle sagen nærmere.

Inden Jensen fik svar fra selskabet, kom der imidlertid en kendelse fra Pengeinstitutankenævnet – i marts i år – der på mange punkter lignede Jensens sag rigtig meget. Også der var der tale om kopiprodukter, og også her ville køberen have pengene tilbageført. Det havde banken imidlertid nægtet – og særdeles overraskende gav et flertal i Pengeinstitutankenævnet banken medhold.

Flertallet i Pengeinstitutankenævnet støttede sig op ad de civile retlige regler, og de giver umiddelbart kun krav på tilbageførelse i følgende tilfælde (nogle af dem er baseret på aftale):

- Det beløb, som forretningen har hævet, var større end det beløb, der var aftalt som den samlede købspris.
- Den bestilte vare er ikke leveret.
- Modtageren har udnyttet fortrydelsesretten, men har ikke fået pengene tilbage.
- Varen er mangelfuld, køber har returneret varen til sælger, men har ikke fået pengene tilbage.

Mindretallet – der mente, at kunden havde krav på tilbageførelse – sagde meget fornuftigt, at når man får en kopi i stedet for den vare, som man havde bestilt, svarer det til, at varen slet ikke er leveret. Man kunne tilføje, at hvis man ikke kan sige, at varen ikke er leveret i sådanne tilfælde, kunne man så forestille sig, at man også skulle bruge mangels-

reglerne, hvis sælgeren i stedet for et par sko sender én et papskilt, hvor han med tusch har skrevet: »Dette er de bestilte sko«? – næppe.

Også i et andet perspektiv er der grund til at være overrasket over flertallets afgørelse. Glemmer man nemlig for et øjeblik de civile retlige regler og tager de strafferetlige regler på, ser verden – og sagen – helt anderledes ud. Så er der jo tale om, at køberen (i vores eksempel Jensen) er blevet offer for en forbrydelse.

Ikke (kun) den forbrydelse, at man ikke må kopiere andres mærkevarer, men også og måske især den forbrydelse, at man som køber har været udsat for et bedrageri.

Strafferetligt set adskiller sagen sig ikke spor fra en sag om en, der sælger malerier som ægte Picassoer, skønt han selv har stået og malet dem i kælderen, eller ham, der sælger guldsmykker, som imidlertid er af messing.

At sige, at disse varer lider af

en mangel, er vel på sin vis rigtig, men er samtidig en underdrivelse af dimensioner. Ingen i retssystemet vil forlange, at offeret for sådan et bedrageri skulle aflevere den falske Picasso eller de uægte guldsmykker tilbage til forbryderen. De ville tværtimod forvente, at offeret ville aflevere genstandene til politiet, som enten kunne bruge dem som bevismateriale eller i det mindste kunne sørge for, at de kom ud af omsætning. Samtidig ville offeret få de penge tilbage, som han var narret til at betale – det er jo sådan set dem, der var hele formålet – dem som er forbryderens udbytte.

Hele retshåndhævelsesapparatet bliver sat ud af spil, hvis ofrene for disse kopipirater "tvinges" til at returnere varen (hvis de altså kan finde sælger) og dermed potentielt bevismateriale, og samtidig får rettingshaverne til originalmærkerne dårligere muligheder for at "komme efter" gerningsmændene.

Modargumentet: »Der er mange mennesker, der gerne vil købe kopiprodukter« holder naturligvis ikke vand. Der er også mange, der kan lide ringe af messing, eller (færre ganske vist) som samler på kopier af berømte maleres værker.

Bedrageriet opstår – uanset om det er over internettet eller på Hjallerup Marked – når kopierne sælges som ægte. "Kloge" kriminelle sørger jo også for at sælge deres kopier så dyrt, at køberne ikke aner uråd. Det giver samtidig de kriminelle en langt større fortjeneste.

Uanset om Pengeinstitutankenævnets afgørelse måtte være "rigtig" eller "forkert", er det indtil videre den eneste afgørelse, vi har på området. Og den illustrerer klart et behov for, at nogen sætter sig ned og forsøger at samtænke de helt kriminelle handlinger på nettet med kortudstedernes forpligtelser til tilbageførelse, herunder hvad stakkels Jensen gør med sine kopivarer.

Arkivfoto: Jens Dresling/Polfoto

